

STANOVNIŠTVO I MAGISTRAT GRADA KARLOVCA POTKRAJ XVIII ST. (1785-87)

Igor Karaman

Lopašićeva monografija o Karlovcu, objavljena 1879. u povodu 300-godišnjice osnutka grada, ostala je do danas glavnim i najopsežnijim prilogom historiji toga veoma važnog naselja.¹ Premda je sudbina Karlovca usko povezana s nastajanjem Vojne krajine na području južno od Save, a zatim je (nakon prestanka turskih ratova) od naročitog značenja za razvitak trgovačke buržoazije u Hrvatskoj — Lopašićev rad nije nastavljen.² Služeći se opsežnim izvornim materijalom iz domaćih i stranih (austrijskih) arhiva, Lopašić je dao veoma plastičnu sliku položaja grada i zbivanja oko njega u različitim epohama. Kako napominje u predgovoru: »za noviju dobu (je) upotrebljena ponajviše piščeva sbirka rukopisa, zatim arkiv gradski u Karlovcu« (II). Znatan dio ove građe, koja je tada još stajala na raspolaganju istraživaču, u međuvremenu je, na žalost, propao. Tim više su dragocjeni podaci što ih Lopašić donosi.

Prije desetak godina nalazio se karlovački magistratski arhiv u hrpi na tavanu gradske vijećnice. Državni arhiv NRH prenio je djelomice taj fond u Zagreb, napose protokole iz kraja XVIII i prve polovine XIX stoljeća. Međutim, zalaganjem građana Karlovca i nadležnih organa uspjelo je i ostali materijal spasiti, zaštititi i srediti, pa se danas čuva u spremištu Historijskog arhiva u Karlovcu. Potrebno bi bilo što prije oba dijela fonda ponovo restituirati u izvornu organsku cjelinu i tako učiniti ga u cjelini pogodnim za naučno istraživanje.³

Na stranicama Lopašićeve knjige nalazimo mnogo podataka o stanovništvu grada, njegovoj imovini, poslovanju itd., kojima autor ilustrira porast aktivnosti karlovačkih građana u tranzitnoj trgovini hrvatsko-slavonskog područja. No, Lopašić nije sebi postavio zadatak da podrobno prouči i osvjetli proces prerastanja Karlovca u najistaknutije središte žitne trgovine i pojava koje su s tim u vezi; iz njegova izlaganja može se uočiti da je u tom pogledu veoma važno razdoblje od razvojačenja 1777. do francuske okupacije 1809. — ali nedostaju podaci za dublju analizu ekonomsko-socijalnih zbivanja u gradu i okolici. Njih treba potražiti u očuvanoj građi magistratskog arhiva.

*

¹ R. Lopašić, Karlovac — poviest i mjestopis grada i okolice, Zagreb 1879.

² Lopašića dopunjuje za novije doba (druga polovina XIX st.) donekle R. Strohal, Grad Karlovac — opisan i orisan, Karlovac 1906.

³ Građa u Hist. arhivu Karlovca složena je većim dijelom po registratorskim oznakama a u toku je detaljno inventiranje. Kronološki je sređen i materijal u Zagrebu, te privremeno popisane. Uglavnom su očuvani spisi magistrata nakon razvojačenja; u Karlovcu se, na primjer, nalazi samo osam svežnjeva za period do 1777, dok je za dva posljednja decenija XVIII st. na raspolaganju 160 svežnjeva.

U ovom prilogu zadržat ćemo se na prikazu stanja karlovačkog građanstva nekoliko godina nakon razvojačenja, prema godišnjem obračunu gradskog blagajnika za 1784/5. i kontribucionom popisu za 1787/8, koji su pohranjeni u Hist. arhivu u Karlovcu.

Karlovac je osnovan 1579. kao vojna utvrda i u tom svojstvu razvijao se gotovo puna dva stoljeća. Njegovo značenje u trgovačkom prometu Pokuplja, Posavine i udaljenijih područja dolazi sve više do izražaja od početka XVIII st., kad je uspješnim završetkom Velikog rata za oslobođenje (1683—99) otklonjen neposredni pritisak turskog susjedstva: »... valjalo je obilnim plodinam žitorodnoga Posavja i Podunavja prokčiti put do mora, toga najnaravnijega obćila sa svimi stranami svieta. Po samoj prirodi nije taj put nikud bolje označen van koritom brodonosnih rieka Save i Kupe preko planinske Hrvatske do jadranskoga mora, a tu valjalo je da zapane Karlovac liep i koristan zadatak, da bude posrednikom zamašne međunarodne trgovine.«⁴

Prvu etapu demilitarizacije Karlovca čini njegovo podizanje u rang vojničkog komuniteta 1763; novi magistrat uveden je 6. XII i. g. a za načelnika postavljen Ivan Gutterer (»inače trgovac i vele imućni građanin«).⁵ Konačno razvojačenje grada provedeno je u vezi sa reinkorporacijom Rijeke i njenog zaleđa 1776. Komisija za izvršenje te odredbe počela je radom u Karlovcu potkraj iduće godine; izbor prvoga gradskog poglavarstva izvršen je 18. II 1778, i za gradskog suca izabran raniji komunitetski načelnik I. Gutterer od Guttenfelda. Povelju o podizanju u status slobodnog i kraljevskog grada podijelio je Karlovcu Josip II tek 8. X 1781.⁶

Djelomičan uvid u ekonomsko-financijsko poslovanje grada Karlovca nakon razvojačenja omogućava obračun gradskog blagajnika Maksimilijana Spaceka za god. 1785.⁷ Iz njega razabiremo sastav magistrata i plaće njegovih funkcionera, prihode od gradskih daća, brigu gradske uprave oko uređenja cesta, mostova, dućana, javnih zgrada itd.

Ukupni primici iznosili su 1785. g. 13.049,19 i 11/16 forinti (f), a izdaci 9.237,3 i 4/16 f, što daje pozitivni saldo od 3.812,16 i 7/16 f. Uz prijenos iz protekle godine u visini od 16.077,49 i 10/16 f, raspolagala je gradska blagajna na kraju obračunskog perioda s 19.890,6 i 1/16 f — od toga: u gotovom 1.626,4 i 3/16 f, u zaostacima 2.261,21 i 14/16 f, a ostalo (oko 16 tisuća forinti) u zajmovima odn. obveznicama karlovačkih građana s pet- i šestpostotnim kamatama.⁸

⁴ Lopašić, n. dj. 46.

⁵ isto, 48.

⁶ isto, 50—52.

⁷ Hist. arhiv Karlovac (HAK), Stadt Kammerers Rechnung über die in der Königl. Freyren Stadt Carlstadt, von 10. ten December 1784. bis letzten 8. ber 1785. über Empfangene, und Verausgaabte Gelder.

⁸ U 1808. »glavnice gradske brojile su 34.723 for. 46 4/8 kr.« (Lopašić, n. dj. 66).

Udio pojedinih gradskih daća i drugih izvora prihoda u ukupnim primicima grad. blagajne pokazuje slijedeća rekapitulacija:

a) prihod od lađa	for. 429,24
b) upotreba tržnice i vage	755,49
c) podavanje za točenje vina	3.121,31
d) taksa za prenos zemljišta	657,31.3/4
e) taksa za građansko pravo	64,0
f) sajmišno podavanje	82,41
g) prihod od zgrada i zemljišta (stanarina i zakup)	1,385,28
h) advokatske takse	208,06.3/4
i) prodane gradske šume i livade	3.428,04.11/16
j) od prodaje inventara	121,20
k) naknada za odstupljenu tlaku	227,36
l) kontribucija ili novčano podavanje	1.004,32.1/2
m) različiti prihodi	156,10
n) kamate od gradskih zajmova	544,25
o) kamate od zajmova crkvene zaklade	862,40

Među gradskim podavanjima najveći iznos dosiže taksa za točenje vina (Wein-Tax), koja se po pojedinim mjesecima kreće od 75 do preko 200 f; tako je, na primjer, u maju 1785. petnaest karlovačkih građana istočilo 845 akova vina i 11 i pol akova rakije, plativši 15 krajcara takse za svaki akov ili svega 216,52 i 1/2 forinti.

Zemljišna taksa (Fundual-Tax) plaćala se kod kupoprodaje nekretnina i predstavlja oko 2% vrijednosti objekta; 1785. izmijenilo je vlasnika 25 kuća, 12 gradilišta, 3 vrta, 2 vinograda i jedna livada. Najskuplje prodane kuće, procijenjene na preko dvije tisuće forinti, bile su vlasništvo Filipa Bunjevca (6.443 f), Franc-Ksavera Schmida (2.500 f), generalice pl. Grlečić i Ivana Jaklina (po 2.100 f).

Kod prihoda gradskih kuća zabilježena je Severinska županija, koja plaća tri stotine forinti za upotrebu Vijećnice; zakup gradskih livada i oranica donosio je gotovo 900 f. Među kupcima šumskih parcela i livada nalazimo s iznosima od 100—350 f desetak građana, dok imućni trgovac Gutterer nabavlja zemljište za preko 900 f

Iz popisa uplaćenih kamata od gradskih zajmova i crkvene zaklade vidi se da je više Karlovčana zaduženo kod magistrata s manjim iznosima do 200, 300 for.; uz grofa Ivana Draškovića, koji je 1. VIII 1784. uzeo 1.000 f zajma, najčešće se i najobilnije gradskim kapitalom služio Ivan Gutterer: pod 5%-tnim kamatama imao je tri duga u visini od ukupno 2.700 f, a pod 6%-tnim kamatama također tri dugovanja zakladi župne crkve u Dubovcu u visini od ukupno 1.000 f (datumi zajmova: 7. IX, 9. XI, 20. XII 1784; 21. IV, 30. IV, 1. VI 1785).

Detaljnije podatke o kontribucionom podavanju pruža obračunu priloženi popis.⁹ U svemu je njime obuhvaćeno 689 obitelji, nastanjenih u 482 kuće (tj. oko 30% obitelji bez vlastite kuće). Njihov raspored po gradskim četvrtima: unutarnji grad, vanjski grad, predgrađe Dubovac, predgrađe Gaza — pokazuje ova tabela:

Gradska četvrt	broj obitelji	broj kuća	vojni porez	gradski prirez
unutarnji građ	307	218	726,22.7/16	330,01.9/16
vanjski grad	293	192	1143,15.9	519,48.7
predgrađe Dubovac	56	39	178,09.4	80,58.12
predgrađe Gaza	27	27	148,53	67,41
dopuna	6	6	13,19.4	6,02.12
s v e g a	689	482	2209,59.8	1004,32.8

Prema podacima Lopašića bilo je 1765. u tvrđi 246 kuća, u predgrađu i židovskoj varoši 199 kuća, u Dubovcu 38 kuća, a građanskog stanovništva preko dvije tisuće; za 1777. navodi u gradu 247 kuća i 1111 stanovnika, u vanjskom dijelu 178: 982, u Dubovcu 39: 167 i u Gazi 28: 157, tj. u svemu 492 kuće i 2417 stanovnika.¹⁰ Čini se, dakle, da se grad nije u toku dva decenija (1765—85) mnogo uvećao; nasuprot tome, do 1808. broj stanovnika narastao je već na 3900 osoba.¹¹

U popisu iz 1784/5. ističu se nekretnine trgovca Gutterera, koji je posjedovao veliku kuću u unutarnjem gradu, gostionicu »Neuveld« sa kućom i stajom u vanjskom gradu, te omanju kuću u Dubovcu (svoga 20,27 f kontribucije). Veliku zgradu imao je u unutarnjem gradu i Dj. Kallan, uz omanju kuću s vrtom u Dubovcu (također 21,31 f), dok se u Dubovcu napose oporezuje sa 9,20 f mlin naslj. Vrhovčevih. Kako ističe Lopašić: »Između trgovaca bijahu u to doba (potkraj XVIII st.; I. K.) najvećma na glasu bivši načelnik Ivan Gutterer, Ivan (?) Kalan i Matija Perinčić, koji su imali trgovačkih sveza na daleko po Evropi, a pače i po Aziji, dobivajući neposredno robu iz dotičnih skladišta.«¹²

⁹ HAK, Manuale pro incassanda tam Militaris quam Domesticae Cassarum Liberae, et Regiae Civitatis Carolostadiensis Anni Militaris 1784/85. Contributioni deserviens.

¹⁰ On se poziva na »Conscription der Häuser und Gründe v. J. 1765«, tada u gradskom arhivu (n. dj. 48, 51).

¹¹ Istodobno se gradski prirez udeseterostručuje i iznosi 10.302,12 f. uz 3.347,48 ratnog poreza (n. dj. 66).

¹² isto, 59.

Rekapitulacija gradskih izdataka 1784/5 daje ovu sliku:

a) plaće magistratskih službenika	for 5.256,02.3/4
b) uniforme gradskih stražara	138,0
c) kancelarijski troškovi	291,23.1/2
d) izdaci za ogrijevno drvo	223,39
e) popravak crkve	29,17
f) popravak cesta	1.028,24
g) popravak Vijećnice	309,49
h) popravak mosta na Kupi	129,04.1/2
i) prijevozni troškovi	44,50
j) stan poreznika	25,58
k) izdaci za sirotinju	121,12
l) izgradnja novih kuća ¹³	929,24
m) otkup jedne mesnice	98,40
n) izdaci za advokatske poslove	311,26.1/2
o) šumarski troškovi	28,42
p) različiti troškovi	92,47
r) uplaćene kamate	178,24

Preko polovine izdataka otpadalo je na plaće gradskih službenika. Magistrat »glavne krajiške utvrde Karlovca« 1763. stajao je, sa slugama i stražarima, svega 1.833 f; plaće činovnika slob. i kr. grada utvrđene su odlukom Dvor. komore od 22. I 1782. na 4.759 f, uračunajući 300 f za dubovačkog župnika i 550 f za franjevce.¹⁴

Prema prilogu uz gradski obračun 1784/5, izdaci za magistratsko činovništvo obuhvaćali su slijedeće funkcije (s odgovarajućim godišnjim plaćama u forintama): sudac (400), vijećnik (250), kapetan (250), pet starješina (po 200), bilježnik (300), podbilježnik (100), advokat (100), zastupnik puka (100), blagajnik (150), skrbnik siročadi (100), pisar (100), nadzornik vage (80), nadzornik tržnice (80), dubovački župnik (300), franjevci za gradsku župu (550), gradski liječnik (za pola godine 125), kirurg (25), primalja (150), učitelj (240) pomoćni učitelj (za pola godine 34,24), dimnjačar (24), crkvenjak Sv. Josipa (58, uključivši troškove za vino), zapovjednik straže (80), čuvar mjera (36), šest stražara (po 40), dva šumara (po 24), dva noćna stražara (po 78) i tamničar (40).

*

Podrobnije podatke o stanovništvu grada Karlovca, njegovim nekretninama i napose o strukturi po zanimanjima pruža kontribucionni popis za g. 1787/8.¹⁵

¹³ U priloženom računu zabilježeno je: »Auf Aufführung Neyer Stadt Gebäuden... dem Zimmer-Maister Martin Pinzner a Conto deren 5 Ney erbauten Fleischbencke, und 2 Kramer Laden — 920 fl.«

¹⁴ Lopašić, n. dj. 48, 53.

¹⁵ HAK, Individualis Dicitio, et Repartitio Liberae, et Regiae Civitatis Carolostadiensis pro Anno Militari 1787/8 peracta.

Zemljišni posjed Karlovčana svrstan je pri kontribucionoj procjeni u više grupa i kategorija.¹⁶ Pregled površina koje su držali i raspored po kategorijama prikazuje ova tabela:

Vrsta zemljišta	jedinica sadrži hv.	kategorije					
		1.	2.	3.	4.	5.	6.
građevno zemljište	200	55.06	63.49	55.31	17.12	27.24	26.50
oranice	1600	194.29	25.47	46.17	—	—	—
livade	1000	64.55	53.45	53.22	—	—	—
šume	1600	125.45	—	—	—	—	—
vrtovi	1600	18.41	5.01	—	—	—	—
vinogradi	100	0.0	0.0	517.13	—	—	—

Ukupno je građevno zemljište bilo opterećeno sa 827,14/64 por. jed.; oranice sa 236,56, livade sa 131,51, šume sa 30,27, vrtovi sa 44,51, vinogradi sa 31,5 poreznih jedinica. Napose je upisan veliki mlin prve kategorije (20 jed.) »Werhovachischer Erben« u Dubovcu.

Veoma instruktivni su podaci što ih konskripcija pruža u pogledu zanimanja gradskog stanovništva 1787,¹⁷ prema kojima je izrađena ova tabela:

Osobe	kategorije				svega	%
	1.	2.	3.	4.		
izvan građ. staleža	—	—	—	—	214	21,5
veletrgovci	4	1	5	—	10	1
ladarski trgovci	15	30	46	30	121	12
dućanski trgovci	8	8	23	27	66	7
prevoznici	3	8	—	—	11	1
obrtnici	27	37	118	67	249	25
radnici	26	46	42	—	114	11,5
sluge	—	—	—	—	209	21
					994	100

¹⁶ Građevno zemljište od 200 hvati moglo je po kvaliteti pripadati u 6 kategorija i prema tome opterećeno biti sa 6, 4, 3, 2, 1 ili pola porezne jedinice (»dica«); za jutro oranice od 1600 hv određene su tri kategorije (1, $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$ jed.), kao i za kosu livade od 1000 hv; za kopača vinograda od 100 hv plaćalo se $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$ ili $\frac{1}{16}$ jed.; kod šuma je bila samo jedna kategorija, sa $\frac{1}{4}$ jed. po jutru od 1600 hv; jutro vrtova (1600 kv) moglo je biti opterećeno s 2 ili $1\frac{1}{2}$ jed.

¹⁷ Za osobe izvan građ. staleža iznosila je porezna obaveza pola jed., kao i za sluge; veletrgovci su plaćali prema kategoriji 20, 15 ili 10 jed., lađ. trgovci 10, 8, 4 ili 2 jed., duć. trgovci 10, 6, 3 ili jednu jed., prevoznici 3 ili 2 jed.; kod obrtnika je opterećenje moglo iznositi 4, 2, $1\frac{1}{2}$ ili $\frac{3}{4}$ jed., a kod radnika $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$ ili $\frac{1}{4}$ jed.

Ukupno je na osobe izvan građ. staleža dolazilo 107 por. jed.; na veletrgovce 145, ladjarske trgovce 634, dućanske trgovce 224, prevoznike 25, obrtnike 406,1/64, radnike 53 i na slugu 104,32/64 por. jedinica. U svemu je konskripcija, prema tome, obuhvaćala 1698,33 por. jed. za osobe i 1321,12 za nekretnine — odn. zajedno 3019,45/64 jed.¹⁸

Gornji podaci ukazuju na strukturu gradskog stanovništva po vrstama djelatnosti. Jednu petinu življa koji je boravio u Karlovcu činile su osobe izvan građanskog staleža, plemstvo, svećenstvo i oficiri — bez građanskog prava. Najbrojniji sloj jesu obrtnici. Lopašić spominje da su prilikom razvojačenja 1777. u gradu djelovali mnogi cehovi: lončara, gumbara, čizmara, krojača, postolara, mesara, pekara, tkalaca i tesara; zanatlije vanjskog područja, priključenog novom slob. kr. gradu, okupljaju se u »velikom cehu«.¹⁹ Privredno nesamostalnih osoba (radnika i slugu) bilo je mnogo — gotovo 1/3 aktivnog stanovništva.

Nesumnjivo su na ekonomsko jačanje Karlovca u prvom redu utjecali njegovi trgovci. Napose se ističe značenje lađarskih trgovaca, koji su se već odavno organizirali u odvojenom cehu: »Lađarstvo (brodarstvo) na Kupi cvjetalo je još prije osnutka Karlovca i posredovalo trgovinu između mora i Kranjske te pokupskih i posavskih ravnina, akoprem je bilo brodarenje Kupom zbog plitkoće vode na mnogih mjestih osobito pod mostom karlovačkim i radi opasnih grebena kod Degoja i strmca kod Sredičkoga vazda mučno... Lađara vazda je u Karlovcu dosta bilo, a njihov ceh bio je još početkom ovoga vieka (XIX; I. K.) najugledniji i najbogatiji. Za razliku od ostalih cehova zvao se on plemenitim cehom, što je bilo dosta zazorno ostalim karlovačkim obrtnikom.«²⁰

Bit će korisno da ukratko navedemo imena najimućnijih karlovačkih trgovaca, tj. veletrgovaca svih triju kategorija, a lađarskih i dućanskih trgovaca prve kategorije — u svemu po popisu 33, a u stvari 28 osoba (neki su oporezovani po dvije osnovece).²¹

Na čelu spiska veletrgovaca stoje: Ivan Gutterer od Guttenfelda, koji je i posjednik gostionice gen. Neuwelta; Djuro Kallan, koji je i vlasnik dućana; Anastas Kostić i Atanas Janković, lađarski trgovci. Zatim slijede: Jakob Čop, Josip Zubčić, Ivan Mäschler, Matija Perinčić, kavanar Karl Kajerle i Ivan Kostić — dućanski trgovac. U unutaršnjem gradu imali su kuću Gutterer, Kallan, Zubčić i Mäschler, a ostali u vanjskom području.

Uz neke, već spomenute, držali su dućane prve kategorije (u vanjskom gradu) još Mihajlo Bošković, Jakob Ljubović, Djuro Karasman, grofica Patačić i pivarski majstor Djuro Birstl u Dubovcu.

¹⁸ U popisu računskom griješkom zbroj iznosi 1,20/64 por. jed. previše.

¹⁹ Lopašić, n. dj. 61.

²⁰ isto, 40. On kaže: »Više podataka o brodarstvu na Kupi crpismo iz spisa lađarskoga ceha u Karlovcu«; sudbina te građe nije nam poznata.

²¹ Konskripciona terminologija razlikuje veletrgovce (Mercator — Kaufmann), lađarske trgovce (Quaestor navalis — Handelsmann) i dućanske trgovce (Quaestor officinalis — Kramer).

Lađarski trgovci prve kategorije, uz veletrgovce Kostića i Jankovića, bili su: Pavao Mautsch, Karlo Schimmer, Dimitrije Musulin, Ivan Kyro, Nikola Markes, Mihajlo Stipić, Djuro Ceković, Ivan Malijan, Matija Banić, kapetan Tadimirović i poručnik Benić; tu nadalje nalazimo Štefana Tkalca — poznatog iz memoarskih zapisa njegova unuka I. I. Tkalca (u njegovom domu zapisana su i braća mu Djuro i Antun), i — također u literaturi poznatog — senjskog trgovca Marka Sussani.²²

*

Izneseni podaci nadopunit će ponešto sliku koju nam je dosadašnja historiografija pružila o životu u Karlovcu potkraj XVIII stoljeća. Oni uz to upućuju na potrebu daljnje obrade arhivske građe, jer očigledno pokazuju kako je taj grad u ekonomskom i socijalnom pogledu veoma zanimljiv objekt istraživanja.

Zusammenfassung

Die Stadt Karlovac wurde im Jahre 1579. an der Mündung der Korana in die Kupa als Festung für die Verteidigung der kroatischen und slovenischen Länder gegründet. Nach Beendigung der türkischen Kriege entwickelt sich die Stadt allmählich zu einem bedeutungsvollen Verkehrszentrum, in welchem sich die Fluss-Routen aus der Vojvodine und Slavonien mit den Strassen-Verbindungen bis zu den Häfen an der Nord-Adria, treffen. Für das Gedeihen von Karlovac als Handelsstadt ist seine Aussonderung aus der Militärgrenze und seine Hebung auf den Rang einer freien königlichen Stadt in den Jahren 1777—81. besonders wichtig.

Auf Grund der Quellen aus dem Magistratsarchiv berichtet der Verfasser über die Geschäftsführung der Stadtkassa in den Jahren 1784/5. und gibt eine Übersicht der Bewohner von Karlovac nach der Beschäftigung auf Grund der Steuerliste in den Jahren 1787/8., d. h. nur ein paar Jahre nach der Demilitarisierung der Stadt. Die bearbeiteten Angaben zeigen, dass die Handwerker die zahlreichste Gruppe der Bürger von Karlovac bilden, aber dass eine grosse Zahl von Grosskaufleute, Schiffskaufleute und Ladenkaufleute für die Entwicklung der Stadt von besonderer Bedeutung sei.

²² Imbro Tkalac, *Uspomene iz Hrvatske*, Zagreb 1945; za Sussanija v. I. Erceg, *Stanje pomorstva grada Rijeke u vrijeme reinkorporacija 1776/77*, *Zbornik Hist. inst. JAZU u Zagrebu* 3, 1961.

H I S T O R I J S K I
Z B O R N I K

Redakcioni odbor:

KONSTANTIN BASTAIĆ
OLEG MANDIĆ
JAKŠA RAVLIĆ
BERNARD STULLI
JAROSLAV ŠIDAK

Glavni i odgovorni urednik:

JAROSLAV ŠIDAK

Tajnik redakcije:

IVAN KAMPUŠ

IZDAJE
POVIJESNO DRUŠTVO HRVATSKE
ZAGREB